

VII. RAZVOJNA PSIHOLOGIJA

SMJERNICE ZA PONAVLJANJE – «RAZVOJNA PSIHOLOGIJA»

1. Razvojna psihologija i primijenjena razvojna psihologija
2. Opće i specifične metode razvojne psihologije
3. Longitudinalna metoda
4. Kros-sekcijska metoda
5. Razvojna razdoblja čovjekovog životnog vijeka
6. Fenotip = genotip • okolina
7. Utjecaja nasljeđa i okoline na ličnost u cjelini (uzorak ispitanika na kojem se utvrđuje odnos genotipa i okoline na fenotip)
8. Kritično razdoblje
9. Faze prenatalnog razvoja
10. Začeće
11. Faza zigote
12. Faza embrija
13. Faza fetusa
14. Novorođenče
15. Faze spoznajnog razvoja po Piagetu
16. Senzomotorno razdoblje
17. Shema konstantnosti predmeta
18. Karakteristike predoperacionalnog razdoblja (egocentrizam u mišljenju, animizam i centracija)
19. Vrste roditeljstva
20. Razdoblja konkretnih operacija
21. Socijalni i emocionalni razvoju u dojenačkoj dobi i dobi malog djeteta
22. Karakteristike socijalnog i emocionalnog razvoja u ranom djetinjstvu
23. Period adolescencije (vrste sazrijevanja, sukob generacija, kriza identiteta, idealizam, rizična ponašanja)
24. Pubertet
25. Period zrele dobi
26. Srednja zrela dob
27. Gerontopsihologija
28. Starost (vrste starenja)

PITANJA IZ „RAZVOJNE PSIHOLOGIJE“ KOJA SU DIO NACIONALNIH ISPITA, OGLEDNIH INAČICA DRŽAVNIH MATURA, PROBNE DRŽAVNE MATURE I DRŽAVNE MATURE:

2007 LIPANJ

1. Koja od navedenih faza nije po Piagetu:
 - a) senzomotorna
 - b) operacionalna faza
 - c) faza formalnih operacija
 - d) oralna faza
2. Pojava da dijete lutki tepa, hrani i priča s njom zove se:
 - a) empatija
 - b) konkretnost

- c) egocentrizam
 - d) animizam
3. Osnovnim stilovima roditeljstva pridružite opise ponašanja roditelja.
- a) autoritativni roditelj 1. nisko na dimenziji nadzora, visoko na dimenziji topline
 - b) ravnodušni roditelj 2. visoko na dimenziji nadzora, visoko na dimenziji topline
 - c) popuštajući roditelj 3. nisko na dimenziji nadzora, nisko na dimenziji topline
 - 4. visoko na dimenziji nadzora, a nisko na dimenziji topline
4. U kojem se razvojnem razdoblju javlja sposobnost apstraktnog mišljenja?
5. Kako se zove prestanak menstruacije zbog hormonskih promjena koji se zbiva kod žena oko 50. godine?
6. Ukratko opišite kako se provodi transversalno istraživanje u razvojnoj psihologiji. Navedite jednu prednost takvoga istraživanja u odnosu na longitudinalno istraživanje.

2007 RUJAN

7. Zadnja faza u prenatalnom razvoju je:
- a) faza začeca
 - b) faza fetusa
 - c) faza embrija
 - d) faza zigote
8. Pitanja poput „Tko sam?“ , „Kakve su moje sposobnosti?“, „Koji je smisao života?“ najčešće se postavljaju u:
- a) srednjem djetinjstvu
 - b) adolescenciji
 - c) zreloj dobi
 - d) staračkoj dobi
9. Poveži fazu kognitivnog razvoja sa redoslijedom javljanja:
a) razdoblje formalnih operacija	1. prva faza kognitivnog razvoja
b) senzomotorno razdoblje	2. druga faza kognitivnog razvoja
c) predoperacionalno razdoblje	3. treća faza kognitivnog razvoja
	4. četvrta faza kognitivnog razvoja
10. Koja je osnovna karakteristika mišljenja djece u ranom djetinjstvu?
11. Objasni na primjeru kako znamo da je načelo konzervacije usvojeno?

2008 NACIONALNI ISPIT

12. U senzomotornoj fazi razvoja djeteta se nalazi:
- a) od rođenja do 2. godine života
 - b) od 2. do 4. godine života
 - c) od 4. do 6. godine
 - d) od 6. do 8. godine
13. Razvojnim razdobljima pridružite njihova obilježja:
- 1. razdoblje konkretnih operacija
 - 2. predoperacionalno razdoblje
 - 3. razdoblje formalnih operacija
- A) apstraktno mišljenje
 - B) usvojeno načelo konzervacije
 - C) egocentrizam
 - D) početak shvaćanja stalnosti objekta
14. Navedite ime i prezime poznatog istraživača spoznajnog razvoja djece koji je razlikovao četiri faze u razvoju mišljenja?
15. U ispitivanju razvoja govora psiholozi testove rječnika mogu primijeniti na različitim skupinama djece različite starosne dobi. Kako se zove ova metoda razvojne psihologije?

16. Ukratko opišite osnovna obilježja kognitivnog, emocionalnog i socijalnog razvoja u ranom djetinjstvu.

2009-OGLEDNI ISPIT

17. Koja je faza u prenatalnom razvoju posljednja?

- A. faza začeća
- B. faza fetusa
- C. faza embrija
- D. faza zigote

18. Pitanja poput „Tko sam?“, „Kakve su moje sposobnosti?“ i „Koji je smisao života?“ najčešće se postavljaju

- A. u srednjem djetinjstvu
- B. u adolescenciji
- C. u zreloj dobi
- D. u staračkoj dobi

19. Koje je osnovno obilježje mišljenja djece u ranom djetinjstvu?

2009 – PROBNA DRŽAVNA MATURA

20. Beba Helena ima 15 dana. Koji refleks kod Helene izazivaju roditelji kada joj prslone prst na obraz?

- A. refleks hvatanja
- B. refleks sisanja
- C. refleks smijanja
- D. refleks kihanja

21. Niko je zaboravio igračku kod kuće i zbog toga je tužan. Da ga razveseli, mama kaže da će mu, u krajnjoj liniji, kupiti novu igračku. Nakon nekog vremena Niko pita mamu kada će konačno stići u „krajnju liniju“. Kako se naziva ovo obilježje Nikinog mišljenja?

- A. egocentrizam
- B. konzervacija
- C. animizam
- D. konkretnost

22. Ivan i Antun su braća. Roditelji su vrlo rano primijetili da se njihovi sinovi razlikuju u svojim reakcijama. Ivan je uvijek burno i eksplozivno reagirao, a Antun je smiren i vrlo rijetko gubi nadzor nad svojim ponašanjem. Čitali su da su te razlike u velikoj mjeri određene nasljeđem. Također, nedavno su uočili i druge promjene u njihovom ponašanju. Kad su ove godine Ivanu rekli da za Svetog Nikolu stavi čizmicu na prozor, on se nasmijao i rekao da zna da oni stavljaju čokolade. Zaključili su da je on polaskom u školu postao zreliji dječak. Primijetili su i da Antun sve više vremena provodi vani sa svojim prijateljima, a kad je u kući uglavnom je u svojoj sobi. Vrlo je kritičan prema svojim odraslima i smatra da su često licemjerni i nemoralni. Pokušaji roditelja da ga uvjere da je u životu važan kompromis i realnost, bezuspješni su.

U kojem se razdoblju spoznajnog razvoja nalazi Ivan prema istraživaču Jeanu Piagetu?

23. U kojem se razvojnome razdoblju nalazi Antun?

24. Kako se naziva osobina po kojoj se Antunovo i Ivanovo ponašanje razlikuje već od vrlo ranih dana života.

25. Kako se naziva Antunov kritički stav prema odraslima i njihovoj sklonosti da u životu rade kompromis i budu realni?

26. U prenatalnom razvoju na plod utječu i okolinski činitelji. Objasni trudnicama tri različita okolinska činitelja koji mogu biti rizični u trudnoći.

27. Koja su dva glavna činitelja koja određuju našu inteligenciju?

28. Zašto djeca u pubertetu naglo izrastu?

29. Mali Marko pokrije se ručnikom preko glave misleći da ga u tom slučaju roditelji ne mogu vidjeti. Kako se naziva takav način mišljenja kod male djece?

2010 DRŽAVNA MATURA

30. Petogodišnja Nina razgovara s tetom na telefon i kaže joj: „Pogledaj moju novu haljinu” i malo se odmiče od slušalice da teta bolje vidi.

Kako se naziva ovo obilježje Ninina mišljenja?

- A. animizam
- B. konkretnost
- C. egocentrizam
- D. konzervacija

31. Kako se naziva mišljenje Milinih roditelja koje je suprotno njezinomu idealizmu?

32. Kako se naziva odgojni stil Milinih roditelja?

33. Psiholozi su kroz dulji niz godina pratili školske ocjene učenika i uspoređivali ih s rezultatima dobivenima u testovima inteligencije. Koju su istraživačku metodu razvojne psihologije primijenili?

34. Koža ljudi koji su cijeli svoj radni vijek proveli na otvorenome pod utjecajem hladnoće, sunca, vjetra i kiše je izborana. Kako se naziva ova vrsta starenja?

35. Četverogodišnja Marija ne voli mlijeko. Mama uporno traži da Marija popije mlijeko. Ulila je 2 dl mlijeka u visoku čašu i 2 dl mlijeka u široku čašu te je Mariji dala da izabere. Koju će čašu izabrati Marija? Navedite naziv načela Marijina razmišljanja i objasnite ga.

DRŽAVNA MATURA 2010./2011. -ljetni rok

36. Koja su obilježja odgojnoga stila ravnodušnih roditelja?

- A. nisko na dimenziji nadzora, visoko na dimenziji topline
- B. visoko na dimenziji nadzora, visoko na dimenziji topline
- C. nisko na dimenziji nadzora, nisko na dimenziji topline
- D. visoko na dimenziji nadzora, nisko na dimenziji topline

37. U kojem se razvojnome razdoblju nalazi petogodišnje dijete koje **ne razumije** da količina tekućine ostaje ista bez obzira na oblik čaše u kojoj se nalazi?

- A. u predoperacionalnome razdoblju
- B. u razdoblju formalnih operacija
- C. u razdoblju konkretnih operacija
- D. u senzomotornome razdoblju

38. Tina i Robert su prije dva tjedna postali roditelji male Eme. Već imaju petogodišnje jednojajčane blizance. Ema redovito spava i jede, rijetko plače i to samo kada je gladna ili mokra. Pedijatar im je rekao da već vidi da je i Ema „lako dijete” kao i njihovi blizanci. U kojoj se fazi razvoja prema Piagetu nalazi Ema?

39. Blizanci su dobro prihvatili sestricu iako su u početku negodovali jer se roditelji nisu stigli igrati s njima. Oni su jako radoznali, vole isprobavati sve što je novo i stalno smišljaju neke igre. Trenutačno su u fazi kada im je najdraže pretvarati se da su astronauti i vozači utrka. Sa sobom svuda nose svoje medvjede i pričaju s njima. Uvijek kada imaju obroke, stol mora biti postavljen i za njihove ljubimce.

Koje je obilježje mišljenja vidljivo iz ponašanja blizanaca prema njihovim medvjedima?

40. U koju vrstu igara spadaju igre astronauta i vozača utrka?

41. U sljedećem zadatku trebate odgovoriti s nekoliko rečenica, jasno i sažeto, usmjeravajući se na ono što je bitno za zadatak. Navedite tri obilježja kognitivnoga razvoja djece u dojenačkoj dobi.

DRŽAVNA MATURA 2010./2011.- jesenski rok

42. Mama je skrila igračku iza svojih leđa. U kojem će razdoblju dijete početi tražiti skrivenu igračku?

- A. u predoperacionalnome razdoblju
- B. u razdoblju formalnih operacija
- C. u razdoblju konkretnih operacija

- D. u senzomotornome razdoblju
43. U kojem razdoblju nestaju refleksi novorođenčeta poput sisanja, hvatanja i hodanja?
- A. u dojenačkome razdoblju
 - B. u razdoblju ranoga djetinjstva
 - C. u razdoblju srednjega djetinjstva
 - D. u razdoblju puberteta i adolescencije
44. Kako se naziva mišljenje koje se razvija u adolescenciji i omogućuje Davoru i njegovim vršnjacima argumentiranje, nadmudrivanje i „filozofsku” raspravu o problemu?
45. Prilikom izbora odredišta maturnoga putovanja Davorov razred podijelio se u dva suprotna tabora. Davor i njegovi prijatelji željeli su u Grčku, a druga skupina u Španjolsku. Dijelu učenika u razredu bilo je svejedno kamo će putovati, ali nakon razgovora i uvjeravanja od strane drugih učenika, oni su se priklonili jednomu od tabora. Danima se u razredu raspravljalo, argumentiralo, nadmudrivalo i pozivalo na demokraciju i slobodu izbora. Jedni drugima pripisivali su netoleranciju, zlobu i svadljivost. Nikako nisu mogli prihvatiti i uvažiti različite želje i mišljenja. Davor se pitao je li uopće moguć dogovor između toliko različitih ljudi. Dio učenika iz njegove grupe bio je čak spreman pristati na putovanje u Španjolsku pod uvjetom da agencija smanji cijenu. No, nakon zajedničkoga sastanka njihove grupe odlučili su da u Španjolsku ne žele ići ni ako im agencija da besplatno putovanje. Nakon što je većina učenika zbog sukoba počela patiti od bolova u trbuhu i glavobolja, konačno je dogovoreno da tajno glasuju i da putuju gdje većina odluči. Za vrijeme prebrojavanja glasova Davor je primijetio da je ispaio jedan glasački listić. Na njemu je bio glas za Španjolsku. Malo se dvoumio, a onda ga je stavio na hrpu za prebrojavanje. U kojoj se fazi razvoja, prema Piagetu, nalaze Davor i njegovi kolege?
46. Kako se naziva obilježje mišljenja adolescenata koji **ne mogu** prihvatiti i uvažiti različite želje i mišljenja drugih?
47. Od koje godine djeca počinju igrati igre u kojima se pridržavaju jasno postavljenih pravila, primjerice, nogomet, graničare itd.?
48. Navedite tri razlike između longitudinalne i transverzalne metode.

OGLEDNI PRIMJER – jesen 2011

49. Koja su obilježja odgojnoga stila ravnodušnih roditelja?
- A. nisko na dimenziji nadzora, visoko na dimenziji topline
 - B. visoko na dimenziji nadzora, visoko na dimenziji topline
 - C. nisko na dimenziji nadzora, nisko na dimenziji topline
 - D. visoko na dimenziji nadzora, nisko na dimenziji topline
50. Tina i Robert su prije dva tjedna postali roditelji male Eme. Već imaju petogodišnje jednojajčane blizance. Ema redovito spava i jede, rijetko plače i to samo kada je gladna ili mokra. Pedijatar im je rekao da već vidi da je i Ema „lako dijete” kao i njihovi blizanci. Blizanci su dobro prihvatili sestricu iako su u početku negodovali jer se roditelji nisu stigli igrati s njima. Oni su jako radoznali, vole isprobavati sve što je novo i stalno smišljaju neke igre. Trenutačno su u fazi kada im je najdraže pretvarati se da su astronauti i vozači utrka. Sa sobom svuda nose svoje medvjediće i pričaju s njima. Uvijek kada imaju obroke, stol mora biti postavljen i za njihove ljubimce. Blizanci kod kuće malo jedu, ali zato kada su u društvu vršnjaka u vrtiću imaju izvrstan apetit.
- Na koju osobinu ličnosti pedijatar misli kada govori da je Ema „lako dijete”?
51. Vezano uz tekst 50. pitanja:
- Koje je obilježje mišljenja vidljivo iz ponašanja blizanaca prema njihovim medvjedićima?
52. U koju vrstu igara spadaju igre astronauta i vozača utrka?
53. Navedite tri obilježja kognitivnoga razvoja djece u dojenačkoj dobi
54. Kada je izašao s koncerta na kojem je bila zaglušujuća buka, Filip u početku ništa nije čuo. Sjeo je u automobil i pričekao neko vrijeme dok mu se sluh polako oporavljao i vraćao. Kad je izlazio iz automobila, njegov štenac se već oglasio lajanjem. Začudio se kako je brzo

naučio lajati samo kada čuje njegov, a ne susjedov automobil. Dok je večerao, Filip je napravio sutrašnji raspored učenja za kolokvij iz Psihologije. Učenje mu ne predstavlja nikakav problem jer je svjestan svoje sposobnosti brzoga i lakoga učenja. Čekala su ga zanimljiva istraživanja koja se bave proučavanjem ponašanja različitih životinjskih vrsta uključujući i čovjeka. Potpuno je promijenio mišljenje o životinjama otkad ima psa. Prije je smatrao da one nemaju emocije. Razmišljao je da i sam provede istraživanje točno slijedeći korake znanstvenoga istraživanja. Umor ga je polako svladavao i hvatao ga je san. Kako se u Bandurinoj teoriji ličnosti naziva procjena vlastitih sposobnosti za uspješno svladavanje određenoga zadatka?

DRŽAVNA MATURA-ljeto 2012.

55. Što od navedenog **nije** promjena do koje dolazi zbog sekundarnog starenja?

- A. bolesti dišnog sustava uzrokovane pušenjem
- B. bore na licu uzrokovane Sunčevim zračenjem
- C. menopauza uzrokovana hormonalnim promjenama
- D. povišen krvni tlak uzrokovan nepravilnom prehranom

56. Mama je dječaka prilikom njegova prvog posjeta moru postupno uvodila u more držeći ga za ruku. U plićaku je nagazio na ježa. Jako ga je boljelo te se prepao i želio je odmah izaći. Kasnije više nije htio niti dotaknuti more te je pokazivao veliki strah od njega. Govorio je da je more zločesto i da će ga ubosti. Kada je mama ulazila u more, dječak je negodovao jer je vjerovao kako bi se i mama trebala bojati mora i nije nikako mogao razumjeti da se ona ne boji i da uživa u plivanju. Dječak je na jednom od idućih izleta odbio ući i u jezero, a često je zaobilazio i lokve na ulici stvorene od kiše. Zbog kojeg obilježja mišljenja dječak **ne razumije** da se mama ne boji mora kao on?

57. Iz teksta prepisite rečenicu iz koje je vidljiv animizam u dječakovu mišljenju.

58. Srednjoškolac ulazi u kafić gdje ga čekaju njegovi prijatelji i prilično je napet jer mu se čini kako svi ljudi procjenjuju njegovu frizuru i način na koji se odjenueo.

Koje je obilježje mišljenja izraženo kod tog srednjoškolca?

59. Imenujte tri roditeljska stila i navedite njihov položaj s obzirom na dvije temeljne dimenzije roditeljstva.

DRŽAVNA MATURA -jesen 2012

60. U kojoj je životnoj dobi osoba u naponu fizičkih sposobnosti?

- A. oko 16. godine
- B. oko 20. godine
- C. oko 30. godine
- D. oko 40. godine

61. Branko je vedar i komunikativan adolescent koji jako voli pse i vrlo im je privržen. Zna mnogo informacija o različitim pasminama i vrlo je detaljno proučio njihove navike. Svakog psa kojeg nađe na ulici udomi. Njegovi roditelji nisu presretni s punom kućom životinja, a Branko nikako ne može razumjeti kako oni ne vole životinje jednako kao i on. No, Branko zna da je miljenik svojih roditelja i da uvijek na kraju ispadne onako kako on želi. Jučer je kući donio izgladnjelo i ranjeno štene kojemu nitko od ljudi koji su ga gledali na ulici nije priskočio u pomoć. Dapače, nisu ni pokušali spriječiti dječaka koji ga je gađao kamenjem iako su neki od njih izražavali nelagodu zatvaranjem očiju i okretanjem glave. Branko ne može podnijeti patnju životinja i ljudi i uvijek pomaže. Iduće godine upisat će psihologiju jer želi proučavati ponašanje ljudi i životinja.

Brankovi roditelji ne vole životinje kao i Branko. Kako se naziva obilježje Brankova mišljenja koje mu onemogućuje da razumije stav roditelja?

62. Kako se naziva odgojni stil Brankovih roditelja?

63. U kojem se razvojnem razdoblju postiže spolna zrelost?

64. Navedite dva činitelja koji mogu štetno djelovati na prenatalni razvoj.

65. Mali Niko gledao je crtani film o nindža kornjačama koje žive u njujorškoj kanalizaciji. Sada želi otputovati u New York da ih upozna. Kako se naziva ovo obilježje njegova mišljenja?

DRŽAVNA MATURA – ljeto 2013.

66. Što je od navedenoga obilježje faze konkretnih operacija?

- A. usvojenost načela konzervacije
- B. animizam mišljenja
- C. egocentrično mišljenje
- D. apstraktno mišljenje

67. Marija već godinu dana pati od depresije. Njezin psihoterapeut usmjerava je na trenutačno iskustvo i potiče je da preuzme odgovornost za svoje postupke i doživljava. Smatra da će joj time pomoći da se razvije u samoaktualiziranu osobu. Mariju brine što se sa svojim sinom Josipom svađa oko sitnica. Navršio je 15 godina, glas mu se produbio, a i brada mu je već počela rasti. Većinu svojega vremena provodi u razgovoru i druženju s vršnjacima. Mariji se ne sviđa što se Josip često povodi

za ponašanjem i uvjerenjima svojih vršnjaka. Josip nju i sve odrasle osobe smatra dosadnima i staromodnima. On ne razumije zašto Marija ne voli glasnu glazbu i noćne izlaske.

U kojemu se razvojnome razdoblju nalazi Marijin sin?

68. Kako se nazivaju spolna obilježja koja se razvijaju kod Josipa kao što su produbljivanje glasa i pojava dlakavosti?

69. Kako se naziva biološki proces zbog kojega se zbivaju promjene tijekom puberteta?

DRŽAVNA MATURA – jesen 2013.

70. U kojemu je razvojnome razdoblju prisutan animizam?

- A. u ranome djetinjstvu
- B. u srednjemu djetinjstvu
- C. u adolescenciji
- D. u odrasloj dobi

71. Marko je student koji trenira rukomet. Često putuje s klubom. On inače voli putovati, znatiželjan je, uživa isprobavati nove stvari i ima široke interese. Jedinu problem mu predstavljaju putovanja zrakoplovom jer se jako boji letenja i ne može ni ući u zrakoplov. S prijateljima iz kluba voli raspravljati o različitim političkim temama. Razgovarali su i kako će glasovati na referendumu o pristupanju Hrvatske Europskoj uniji. On se dobro informirao pa je znao koje su zemlje članice, koje obveze imaju te koje su prednosti i nedostaci Europske unije. Volio bi da se Hrvatska na taj način poveže s Europom. Neki njegovi kolege imali su negativan stav iako su imali mnogo površnih i netočnih informacija o Europskoj uniji. Dio njih smatrao je da ni ne mora glasovati jer će ionako dosta ljudi izaći na referendum. No, Marko je izašao na referendum jer je smatrao da je to njegova građanska obveza.

U kojoj se fazi kognitivnoga razvoja, prema Piagetu, nalazi Marko?

72. Koji je oblik mišljenja razvijen kod mladih ljudi poput Marka pa im omogućuje raspravu o politici i filozofskim temama?

73. U kojoj se fazi kognitivnoga razvoja, prema Piagetu, kod djece razvija svijest o sebi?

74. Adolescenti često uočavaju različite oblike nepravde i burno reagiraju na njih vjerujući da bi svijet trebao općenito biti bolji. Kako se naziva to obilježje mišljenja?

75. Objasnite egocentrizam u mišljenju djeteta predškolske dobi i potkrijepite svoj odgovor s dvama primjerima.

DRŽAVNA MATURA – ljeto 2014

76. U kojoj se grani psihologije najčešće primjenjuje longitudinalno i transverzalno istraživanje?

77. Mara pohađa srednju školu i loša je učenica. Ne pokazuje nikakvu želju za uspjehom u školi ili u bilo kojemu drugom području. Svoje radne obveze često zaboravlja i ne obavlja ih na vrijeme. Maru su nedostatak motivacije, česta potištenost i pesimizam naveli da zatraži pomoć psihologa. On je razgovarao s Marom, primijenio je više testova, između kojih i test s nejasnim slikama, te dijagnosticirao depresiju. Predložio joj je hitan početak terapije. Takva je dijagnoza šokirala Marine roditelje koji su joj odmalena pružali puno pozornosti, ispunjavali želje i sve dopuštali da bi bila sretna. Mara se u školi ne osjeća prihvaćenom. Njezini je kolege često ismijavaju i vrijeđaju zbog crne odjeće i *heavy metal* glazbe koju sluša. Ljude takva stila oblačenja i glazbenoga ukusa smatraju nedruštvenima i neprilagodljivima. Smatraju da se mora promijeniti ako želi da je prime u društvo.

No, Mara obožava *heavy metal* glazbu i voli instrumente koji u njoj dominiraju. Zna mnogo sastava koji sviraju tu glazbu i razumije tekstove pjesama. Često je sluša i ide na koncerte. U kojoj se fazi kognitivnoga razvoja, prema Piagetu, nalazi Mara?

78. Kako se naziva stil roditeljstva koji su primjenjivali Marini roditelji?

79. Kako se naziva obilježje mišljenja u adolescenciji koje karakterizira prevelika uvjerenost u svoju posebnost, vlastite sposobnosti i važnost vlastitih misli?

DRŽAVNA MATURA – jesen 2014

80. U kojemu se najranijem razvojnem razdoblju očituje temperament osobe?

81. Šesnaestogodišnja učenica Ana u zračnoj luci iščekuje let za Pariz.

U kojemu se razvojnome razdoblju nalazi Ana?

82. Navedite dva obilježja faze kognitivnoga razvoja prema Piagetu u kojoj se nalazi Ana (adolescencija).

83. Koji tip istraživanja primjenjuje psiholog ako razvoj pamćenja ispituje na istoj skupini djece ponavljajući ispitivanje svake dvije godine do njihove 15. godine?

84. Objasnite što je animizam u mišljenju i navedite primjer animizma.

Koju fazu kognitivnoga razvoja, prema Piagetu, obilježava animizam?

ODGOVORI:

1. d

2. d

3. a 2

b 3

c 1

4. u fazi formalnih operacija

5. menopauza

6. *Transverzalno istraživanje u razvojnoj psihologiji provodi se jednokratnim mjerenjem i uspoređivanjem dviju ili više skupina pojedinaca različite dobi. Uspoređuje ih se s obzirom na izabranu osobinu koja je predmet mjerenja i promatra se mijenjaju li se tijekom razvoja i kako.*

Prednost takvog istraživanja u odnosu na longitudinalno istraživanje jest u njegovoj brzini i ekonomičnosti primjene.

1. b

2. b

3. a 4

b 1

c 2

10. konkretnost u mišljenju (egocentričnost u mišljenju, animizam)
11. Načelo konzervacije je usvojeno kad je dijete u stanju razumjeti načelo da količina nečega ostaje ista, bez obzira na promjenu oblika nekog objekta. Za to je potrebno i moći se odvojiti se od jednog perceptivno najuočljivijeg detalja. Znači kad dijete procjenjuje količinu vode u dvije oblikom različite čaše, mora savladati centraciju tj. ne procjenjivati količinu vode u čaši samo na osnovu visine vode u čaši.
12. a
13. 1 b
2 c
3 a
14. Jean Piaget
15. transversalna ili kros-sekcijska metoda
16. KOGNITIVNI RAZVOJ – predoperacionalno razdoblje- djeca razmišljaju samo o konkretnim pojmovima, pri tome su egocentrična (ne mogu promatrati iz pozicije drugih osoba) te nemaju usvojeno načelo konzervacije (ne razumiju da količina neke tvari ostaje ista bez obzira na promjene u izgledu). Prisutna i centracija (usmjerenost na jednu dominantu karakteristiku opaženog) i animizam (vjerovanje kako su neživi objekti živi i imaju karakteristike živih bića).
- EMOCIONALNI RAZVOJ – strah od odvajanja je pojačan s oko tri i pol godine. S polaskom u školu dijete ne bi trebalo doživljavati ovaj strah.
- SOCIJALNI RAZVOJ – djeca oko treće godine postaju svjesna svoga spola, te usvajaju spolne uloge. S tri godine spremni su za suradničku igru, a uloga vršnjaka je sve važnija.
17. B
18. B (Vidi 8.)
19. konkretnost (Vidi 10.)
20. B
21. D
22. faza konkretnih operacija
23. srednje djetinjstvo
24. temperament
25. idealizam
26. Negativan okolinski utjecaj na plod majke mogu imati lijekovi, nikotin, rendgensko zračenje. Dijete hranjive tvari i kisik prima preko posteljice . Ono je potpuno ovisno o majčinom organizmu i nema kuda pobjeći od štetnih tvari koje majka unosi u njega..
27. nasljeđe i okolina
28. pojačani rad hipofize-hormona rasta
29. egocentrizam
30. C.) egocentrizam
31. Realizam (odraslih); realno mišljenje, realističko mišljenje.
32. Autoritativni stil; autoritativni roditelji.
33. Longitudinalna (metoda)
34. Sekundarno starenje.
35. Izabrat će široku čašu jer misli da je u njoj manje mlijeka. Razlog je neusvojenost načela konzervacija tj. nerazumijevanje da količina nečega ostaje ista bez obzira na promijenjen oblik. Načelo konzervacija Marija će usvojiti oko 7. godine života (ne mora biti navedeno).
36. C
37. A
38. u senzomotornoj fazi
39. Animizam
40. Simbolička igra.
41. **3 boda** Točno su navedena 3 obilježja kognitivnog razvoja djece u dojenačkoj dobi od navedenih:

U 1. godini razvijaju se osjetila.

*U prvoj godini svijet spoznaje putem osjetila i motorike (npr. udaranje žličicom po kutiji stvara podražaje koji aktiviraju osjetila).
U drugoj godini razvija se govor i mišljenje.
Stvaraju se mentalne slike predmeta.
Usvajaju shemu o stalnosti objekata – predmeti postoje i kada ih ne vidimo.
U 2. godini prepoznaju sami sebe u ogledalu.*

2 boda *Točno su navedena 2 obilježja kognitivnog razvoja.*

1 bod *Točno je navedeno jedno obilježje kognitivnog razvoja*

0 bodova *Nije odgovoreno.
Svi ostali odgovori koji ne uključuju gore navedeno.*

42. D.) u senzomotornome razdoblju

43. A.) u dojenačkome razdoblju

44. **2 boda**

Primjer točnog odgovora

Apstraktno mišljenje

1 bod

Nema

0 bodova

Svi ostali odgovori koji ne uključuju gore navedeno, npr. Adolescentno razmišljanje

45. Fazi formalnih operacija

46. **2 boda**

Primjer točnog odgovora

Mladenački egocentrizam

1 bod

Egocentrizam.

47. Od 7. godine; u razdoblju srednjeg djetinjstva

48.

3 boda

navodi 3 razlike od dolje navedenih:

☐ Longitudinalna metoda se vrši na istim pojedincima, dok se transverzalna metoda vrši na različitim pojedincima.

☐ Longitudinalna metoda traje dugo vrijeme, dok je transverzalna metoda brza.

☐ Longitudinalna metoda je točnija od transverzalne metode jer prati iste ispitanike i nema utjecaja kohorte.

☐ U transverzalnoj metodi vrši se jedno mjerenje na više grupa ispitanika dok u longitudinalnoj metodi ima nekoliko mjerenja na istim ispitanicima.

2 boda

Odgovor navodi dvije točne razlike između longitudinalne i transverzalne metode.

Odgovor točno opisuje i jednu i drugu metodu ali ne ističe razlike.

1 bod

Odgovor navodi jednu točnu razliku između longitudinalne i transverzalne metode.

Odgovor točno opisuje jednu metodu.

0 bodova

Svi ostali odgovori koji ne uključuju gore navedeno.

49.C

50. **2 boda** Na temperament
- 1 bod** Osobina koja je više određena genima nego okolinom, način emocionalnoga reagiranja na podražaje
- 0 bodova** Svi ostali odgovori koji ne uključuju gore navedeno
51. **2 boda** *Animizam 4*
- 1 bod** Neživim predmetima pridaju osobine živih.
- 0 bodova** Svi ostali odgovori koji ne uključuju gore navedeno
52. **2 boda** *Simbolička igra*
- 1 bod** Naveden je naziv koji se često rabi za takvu vrstu igre, npr. igra uloga, igra „ko fol“, igre pretvaranja
- 0 bodova** Svi ostali odgovori koji ne uključuju gore navedeno
53. **3 boda** Točno su navedena tri obilježja kognitivnoga razvoja djece u dojenačkoj dobi. Kognitivni razvoj najviše zavisi o razvoju živčanoga sustava, prvenstveno mozga. U prvoj godini razvijaju se osjetila, percepcija i pamćenje. Percepcija usmjerena na pronalaženje opasnosti (istraživanja) U prvoj godini svijet spoznaje putem osjetila i motorike (npr., udaranje žličicom po kutiji) stvara podražaje koji aktiviraju osjetila. U drugoj godini razvija se govor i mišljenje. Stvaraju se mentalne slike predmeta. Sa 6 - 8 mjeseci nema shemu o stalnosti objekata. Usvajaju shemu o stalnosti objekata iza 8. mjeseca – predmeti postoje i kada ih ne vidimo. Usvajaju shemu o stalnosti osoba (prepoznaje majku i kada promijeni frizuru, majka postoji i kada ode na posao). U drugoj godini prepoznaju sami sebe u ogledalu. Socijalno učenje Imitacija
53. **2 boda** Točno su navedena dva obilježja kognitivnoga razvoja.
- 1 bod** Točno je navedeno jedno obilježje kognitivnoga razvoja
- 0 bodova** Svi ostali odgovori koji ne uključuju gore navedeno
54. **2 boda** Samoeфикаsnost, samoučinkovitost
- 1 bod** Nema
- 0 bodova** Svi ostali odgovori koji ne uključuju gore navedeno
55. C
56. egocentrizam
57. govorio je da je more zločesto I da će ga ubosti
58. fenomen izmišljene publike
59. autoritativni – visoko na dimenziji nadzora I topline
- autoritarni – visoko na dimenziji nadzora, a nisko na dimenziji topline
- popuštajući – visoko na dimenziji topline, a nisko na dimenziji nadzora
- ravnodušni- nisko na dimenziji nadzora I topline
60. B
61. *adolescentski egocentrizam*
62. *popuštajući stil*
63. *u adolescenciji*
64. *pušenje, alkohol (droge, stres, lijekovi...)*
65. *animizam*
66. *A. (usvojenost načela konzervacije)*
67. **2 boda** – *U adolescenciji*
- 1 bod** – *U pubertetu, u fazi formalnih operacija*
- 0 bodova** – *Svi ostali odgovori koji ne uključuju gore navedeno*
68. **2 boda** – *Sekundarna spola obilježja*

1 bod – Sekundarne promjene

0 bodova – Svi ostali odgovori koji ne uključuju gore navedeno

69. **2 boda** – Mtrucija, sazrijevanje

1 bod – Nema

0 bodova – Svi ostali odgovori koji ne uključuju gore navedeno

70. **A** (U ranom djetinjstvu)

71. **2 boda** U fazi formalnih operacija

1 bod U adolescenciji

0 bodova Svi ostali odgovori koji ne uključuju gore navedeno

72. **2 boda** Apstraktno mišljenje, formalno mišljenje

1 bod Logičko mišljenje

0 bodova Svi ostali odgovori koji ne uključuju gore navedeno

73. **2 boda** U senzomotoričkoj

1 bod U dojenačkom razdoblju, u prvoj fazi

0 bodova Svi ostali odgovori koji ne uključuju gore navedeno

74. **2 boda** Mladenački idealizam

1 bod Idealizam

0 bodova Svi ostali odgovori koji ne uključuju gore navedeno

75. **3 boda**

Objašnjen je egocentrizam i navedena su 2 primjera egocentrizma.

Egocentrizam karakterizira mišljenje iz vlastite pozicije pri čemu dijete ne može stvari razmatrati iz pozicije druge osobe.

Primjeri:

☐ Kada dijete razgovara s nekim na telefon ne razumije da osoba ne vidi, npr. njegovu novu frizuru

☐ Dijete ne razumije da udarac boli drugu osobu

☐ Dijete pokrije rukama oči i misli da ga drugi ne vide i slično

2 boda

Navedeno je što je egocentrizam i 1 primjer egocentrizma.

Navedena su 2 primjera egocentrizma.

1 bod

Navedeno je što je egocentrizam.

Naveden je 1 primjer egocentrizma.

0 bodova

Svi ostali odgovori koji ne uključuju gore navedeno

72. **A** (razvojnoj psihologiji)

77. **2 boda** u fazi formalnih operacija

1 bod u fazi apstraktnog mišljenja, u adolescenciji

0 bodova svi ostali odgovori koji ne uključuju gore navedeno

78. **2 boda** poremećaji raspoloženja, psihotični poremećaji

1 bod poremećaji iz skupine Osi I

0 bodova svi ostali odgovori koji ne uključuju gore navedeno

78. **2 boda** – adolescentski egocentrizam, mladenački egocentrizam

79. **A.** u dojenačkome razdoblju

81. **2 boda** u adolescenciji

1 bod u pubertetu, u fazi formalnih operacija

0 bodova Svi ostali odgovori koji ne uključuju gore navedeno

82. **2 boda** Navedena su dva obilježja tražene faze od sljedećih:

☐ fluidna inteligencija na najvišem nivou

☐ rasprava o „filozofskim” temama

☐ mišljenje nije ograničeni samo na konkretnu razinu, apstraktno

mišljenje

☐ *mišljenje je fleksibilno*

☐ *moгућност postavljanja hipoteza i njihovo provjeravanje „u glavi“*

☐ *razumijevanje uzročno-posljedičnih odnosa*

☐ *uočavanje vjerojatnost pojavljivanja nekih događaja*

☐ *korištenje općim pravilima, principima i teorijama*

1 bod *Navedeno je 1 obilježje tražene faze.*

0 bodova *Svi ostali odgovori koji ne uključuju gore navedeno.*

83. 2 boda *longitudinalno istraživanje*

1 bod *Opisno su navedena neka obilježja traženog tipa istraživanja, npr. tip istraživanja koji je pouzdaniji; ispituje istu kohortu.*

0 bodova *Svi ostali odgovori koji ne uključuju gore navedeno.*

84. 3 boda *Objašnjen je animizam u mišljenju, navedena je točna faza kognitivnog razvoja koju obilježava i adekvatan primjer.*

☐ *Animizam je pridavanje osobina živih bića neživim objektima.*

☐ *Prisutan je u predoperacijskoj fazi kognitivnog razvoja.*

☐ *Primjer animizma: dijete hrani svoju lutku; tiho priča da ju ne probudi; misli da medu boli ako padne*

2 boda *Objašnjen je animizam i navedena je tražena faza kognitivnog razvoja. Objašnjen je animizam i naveden je adekvatan primjer.*

Navedena je tražena faza kognitivnog razvoja i naveden je adekvatan primjer animizma.

1 bod *Objašnjen je animizam u mišljenju.*

Navedena je tražena faza kognitivnog razvoja.

Naveden je adekvatan primjer animizma.

0 bodova *Svi ostali odgovori koji ne uključuju gore navedeno.*